

психологічний розвиток дітей та підлітків і розробка методів їх психологічного лікування; розробка методів психологічної підтримки людей, які постраждали від війни; розробка та вдосконалення методів психологічної допомоги людям, які постраждали від стихійних лих, війни та інших надзвичайних ситуацій; вивчення впливу війни на соціальні відносини, групову динаміку та міжгрупові конфлікти; дослідження факторів, що сприяють психологічному благополуччю та стійкості в умовах стресу і травми; вивчення нейробіологічних механізмів, що лежать в основі психічних розладів, пов'язаних з війною та травмою.

З огляду на нові виклики, що постали перед психологами в Україні, важливо змінити навчальні програми для студентів-психологів. Ці зміни мають бути спрямовані на підготовку фахівців зі знаннями, навичками та досвідом, необхідними для роботи з людьми, які постраждали від війни. Варто розробити та запровадити нові курси та спеціалізації щодо психології війни, травм та післявоєнного відновлення. Також можна оновити існуючі курси психології та запропонувати студентам-психологам більше можливостей для розвитку практичних навичок, необхідних для їхньої професійної роботи з людьми, які постраждали від війни.

Загалом війна в Україні поставила перед сучасною українською психологією безпрецедентні виклики. Водночас ці виклики відкривають і нові можливості для розвитку та вдосконалення психологічної науки і практики в Україні. Професійна підготовка психологів, розробка нових методів допомоги, адаптація освітніх програм та наукових досліджень, безперечно, є важливими кроками на шляху до подолання наслідків війни та забезпечення психічного здоров'я українців.

Перелік використаних джерел:

1. Панок, В. Г. (2023). Психологічні дослідження в умовах війни: Проблеми і завдання. Вісник Національної академії педагогічних наук України, 5(1), 1-12. <https://doi.org/10.37472/v.naes.2023.5133>.

Чернобук Валентина Віталіївна,
викладач кафедри
загальноправових дисциплін
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ МЕДІАЦІЇ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ ПРОЦЕСІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Суд є основним засобом врегулювання правових спорів. Однак сторонам не завжди доцільно вирішувати виниклі розбіжності через судові органи. Тривалість розгляду судових справ, матеріальні витрати сторін, ризик

винесення судового рішення не на свою користь – все це обумовлює існування альтернативних форм і методів вирішення правових спорів – примирних процедур. Примирні процедури, на відміну від рішення суду, яке повинно виконуватися в примусовому порядку, ґрунтуються на добровільності виконання. Сторони можуть самі прийти до сприятливого для них рішення щодо правового спору [3].

Найбільш затребуваною альтернативною формою вирішення правових спорів є інститут медіації.

Інститут медіації відомий вітчизняному законодавству не так давно. Медіація являє собою посередницьку діяльність особи, яка не володіє спеціальними повноваженнями щодо вирішення існуючого між сторонами спору по суті, але при цьому сприяє самостійному і добровільному їх примиренню за допомогою вирішення конфлікту [4]. Наукова література містить безліч точок зору різних авторів щодо поняття «медіація», незважаючи на наявність легальної дефініції зазначеного терміна. Під процедурою медіації слід розуміти спосіб врегулювання спору між сторонами на основі їх добровільної згоди при обов'язковому сприянні медіатора, спрямованому на досягнення взаємоприйнятного рішення. В цілому, в науковій літературі думки правознавців про зміст цього поняття збігаються з позицією законодавця [2].

Медіація в адміністративному процесі – це процес вирішення конфліктів або спорів за участю незалежного третього стороннього посередника, який намагається допомогти сторонам досягти взаємоприйнятного рішення. У сфері адміністративного права, де виникають конфлікти між громадянами та державними органами, або між самими державними органами, медіація може бути корисним інструментом для вирішення спорів без втручання суду [1].

У адміністративному процесі медіатор може бути призначений судом або іншими компетентними органами з метою допомогти сторонам знайти взаємно прийнятні рішення щодо спірних питань. Медіатор відіграє роль нейтрального посередника, який допомагає сторонам зрозуміти позиції один одного, вислухати їхні обґрунтування та знайти компромісне рішення.

Медіація в адміністративному процесі може бути особливо корисною в ситуаціях, коли важливо зберегти відносини між сторонами, зменшити конфліктність та витрати на судовий процес. Крім того, цей підхід може сприяти більш швидкому та ефективному вирішенню спорів, що дозволяє уникнути затягування процедури через судові розгляди [5].

Процедура медіації – відносно рідкісне для української практики явище. Багато хто не знає про саму можливість. Багато хто не хоче розбиратися в тонкощах процедури і вважають за краще традиційні способи врегулювання суперечок. Тим більше, що їх багато, і вони звичні. Однак внесені в 2019 році в законодавство зміни і доповнення покликані зробити примирні процедури кращим способом врегулювання спорів. На відміну від судів (державних і третейських), медіатор не розбирається, хто правий, а хто винен. Процедура

медіації спрямована на пошук рішення: як вийти зі спірної ситуації так, щоб це влаштувало всі сторони конфлікту. Тому логічне питання – в чому роль медіатора? Його головне завдання – допомогти сторонам об'єктивно поглянути на ситуацію: не з позиції своєї правоти і вигод, а з позиції необхідності швидко залагодити суперечку на взаємоприйнятних умовах. Саме тому дуже важливо, щоб медіатор був незалежний і, головне, професійний. Закон допускає участь в процесі непрофесійного медіатора, але завжди потрібно замислюватися про його здатності дати правильну оцінку [7].

Професійний медіатор – людина з основною вищою освітою і додатковою в сфері медіації. Ним може бути, зокрема, юрист або суддя у відставці. З іншого боку, вся процедура медіації повинна бути добре організована і проведена. З цієї позиції виправданий вибір не конкретного медіатора, а спеціальної організації, у якої є стандарти, правила, і яка здатна створити всі умови для продуктивної роботи [6].

У чому переваги медіації в порівнянні з іншими способами:

- менше формальностей, більше свободи вибору;
- безліч варіантів рішень – можна домовитися про будь-які умови вирішення спору, які не суперечать закону;
- процес медіації можна почати в будь-який момент і в будь-який момент припинити, в тому числі в односторонньому порядку;
- підсумковій угоді можна надати обов'язковий характер, якщо є сумніви у здійсненості;
- гнучкість процедури – при бажанні можна встановити свої правила, вибрати свого медіатора;
- все добровільно; угода про медіацію – тільки умова для початку процедури, але не зобов'язання вдатися до неї [8].

Крім того, процедура медіації передбачає швидке вирішення спору. Дотримується конфіденційність. Медіатор несе цивільну відповідальність за шкоду, заподіяну сторонам.

Сьогодні процедура медіації не користується особливою популярністю, що може пояснюватися різними причинами: недовірою до недержавних (позасудових) інститутів вирішення конфліктів, недостатньою обізнаністю про примирні процедури і т.д. Подолання зазначених проблемних аспектів може бути реалізоване за допомогою здійснення рекламної діяльності, створення спеціальних органів, що дозволяють спори в порядку медіації, систематизації та опублікування практики застосування процедури медіації в мережі Інтернет. Разом з цим варто відзначити, що застосування процедури медіації не завжди фіналізується укладенням медіативної угоди. Іноді процедура медіації припиняється у зв'язку з відмовою однієї зі сторін від подальшого проведення процедури або за рішенням медіатора приймається рішення про недоцільність її подальшого проведення. У справах, де не вдалося укласти медіативну угоду, судовий розгляд поновлюється і закінчується винесенням судового рішення [9].

Таким чином, медіація в адміністративному судочинстві являє собою відносно новий правовий інститут, який на практиці ще не отримав належного закріплення, який часто використовується. Незважаючи на маловивченість даного правового явища, сьогодні момент виділяє кілька переваг такої процедури в порівнянні з судовим розглядом. Застосування медіації дозволить істотно знизити навантаження на суди, які розглядають справи, в тому числі в порядку адміністративного судочинства.

Перелік використаних джерел:

1. Гришина Н. В., Ростовська К. В. Медіація в адміністративному судочинстві: міф чи реальність сьогодні. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Право», (29), 2000. с. 182-188. <https://doi.org/10.26565/2075-1834-2020-29-24>
2. Кацьора О. Проблеми та стан розвитку медіації в Україні. Науково-теоретичний альманах Грані. 2021. Том 24(7-8). С. 21–25.
3. Лиско А. Проблеми впровадження та проведення медіації в адміністративному судочинстві України. URL:www.gromada.lviv.ua/analytic/587
4. Мазаракі Н. А. Теоретико-правові засади запровадження медіації в Україні: дис. докт. юрид. наук: 12.00.01. Київ, 2019. 470 с.
5. Махова Л. О. Переваги впровадження в Україні інституту медіації як позасудового способу врегулювання господарських спорів. Порівняльно-аналітичне право. 2016. № 6. С. 125.
6. Медіація в адміністративному судочинстві України. URL: http://www.voas.gov.ua/upload/337_mediac2.pdf
7. Медіація у світі. НАМУ. URL: <http://namu.com.ua/ua/info/mediation/in-the-world/>
8. Можайкіна О. С. Поняття та зміст основних принципів медіації в цивільно-правових відносинах. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2017. № 5. С. 55.
9. Сидельников О. Д. Проблематика примирення сторін в адміністративному судочинстві: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Харків, 2017. 21 с.

Чоботко Ігор Ігорович,
старший викладач кафедри
фізичного виховання
та тактико-спеціальної підготовки
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ

**МОРАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИЛ БЕЗПЕКИ
ТА ОБОРОНИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ:
ВИКЛИКИ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ**

Визначальним чинником у війні завжди залишається людина з комплексом індивідуальних професійних, морально-психологічних і бойових характеристик. В умовах сучасного воєнного стану особлива увага приділяється якійсь перевазі особового складу сил безпеки та оборони, його